

ADRODDIAD I'R CABINET 16 Chwefror 2016

Aelod Cabinet: Cyngorydd Peredur Jenkins, Aelod Cabinet dros Adnoddau

Pwnc: Cyllideb 2016/17 a Strategaeth Ariannol 2016/17 – 2019/20

Swyddog Cyswllt: Dafydd L Edwards, Pennaeth Cyllid

Y Penderfyniad a geisir

Yn amodol ar drafodaeth ddilynol ar y toriadau, yn unol â'r strategaeth ariannol tymor-canol, argymhell i'r Cyngor (yn ei gyfarfod ar 3 Mawrth 2016) y dylid:

1. Sefydlu cyllideb o £226,174,470 ar gyfer 2016/17, i'w ariannu drwy Grant Llywodraeth o £166,990,200 a £60,004,230 o incwm o'r Dreth Cyngor gyda chynnydd o 3.5% (neu gyfuniad addasedig o ffigyrau ar ôl i'r Cabinet ystyried yr adroddiad ar y 'Toriadau').
 2. Sefydlu rhaglen gyfalaf o £22.141m yn 2016/17 a £12.286m yn 2017/18 i'w ariannu o'r ffynonellau a nodir yng nghymal 9.4 o'r atodiad.
 3. Awdurdodi'r Pennaeth Cyllid, mewn ymgynghoriad gyda'r Aelod Cabinet dros Adnoddau, i drefnu i ariannu swm addasedig o gronfeydd, fel bo angen, er mwyn amddiffyn penderfyniadau'r Cyngor ar y gyllideb a'r dreth pe bai newidiadau ymylol mewn grant Llywodraeth, yn dilyn penderfyniadau Llywodraeth Cymru, fydd yn arwain at ddatgan setliad grant terfynol ar gyfer llywodraeth leol ar 2 Mawrth, a phleidlais yn y Cynulliad ar 9 Mawrth 2016 i'w gadarnhau.
-

Cyflwyniad

1. Mae'n rhaid i'r Cyngor osod cyllideb gytbwys ar gyfer y flwyddyn i ddod (2016/17) gan sicrhau fod y gwariant yn cyd-fynd a'i incwm.
2. Yn unol â'r drefn arferol, mae'r Cyngor wedi sefydlu ei gyllideb flynyddol o fewn cyd-destun strategaeth ariannol tymor canolig, er mwyn sicrhau fod y gyllideb honno yn paratoi ar gyfer y sefyllfa i ddod, yn hytrach na chyfarch anghenion un flwyddyn yn unig.
3. Mae'r cynllunio tymor canolig hyn wedi talu ar ei ganfed i ni gan ein bod wedi medru cynllunio arbedion angenrheidiol yn rhesymegol, heb orfod cymryd penderfyniadau brysog / anghywir o ran y buddion i'r dinesydd.
4. Wedi ymgynghori mewn cyfres o weithdai i graffu'r toriadau posib yn Ionawr, a gyda'r Pwyllgor Archwilio (11 Chwefror), mater i'r Cabinet yw ystyried y strategaeth ariannol 2016/17 – 2019/20, gan argymhell cyllideb briodol i'r Cyngor ar gyfer 2016/17.
5. Mae'r atodiad sydd ynghlwm i'r adroddiad yma yn manylu ar yr holl faterion perthnasol sydd angen eu hystyried wrth sefydlu cyllideb 2016/17 ynghyd a'r materion hynny sydd yn dylanwadu ar sefydlu strategaeth ar gyfer y dyfodol.

A) CYLLIDEB 2016/17

6. Gellir crynhoi'r gyllideb a gynigir ar gyfer 2016/17 fel a ganlyn –

Cynnydd Treth Cyngor %	3.50%
Anghenion Gwario 2016/17	£238,454,140
Llai incwm Grant y Llywodraeth	£166,990,200
Llai incwm Treth Cyngor	<u>£60,004,230</u>
Diffyg	£11,459,710
Arbedion fydd wedi'u cyflawni	<u>£6,424,500</u>
Y balans i'w gwrdd o Doriadau	<u><u>5,035,210</u></u>

7. Erbyn 2016/17, mae asesiad o'n anghenion gwario sylfaenol yn awgrymu fod angen cynyddu ein gwariant i £238.5m er mwyn "sefyll yn llonydd".
8. Mae hyn yn cynnwys £1,284,000 i gwrdd â chostau trosglwyddiadau i mewn i'r setliad ynghyd â £1,174,810 i gwrdd â phwysau ar gyllidebau'r gwasanaethau. Rhoddir manylion llawn o'r rhain yn rhan 3 o'r atodiad amgaeedig.
9. Bydd hefyd angen cyfarch anghenion un-tro cyfwerth â £820,740 i'w ariannu drwy adolygu cronfeydd penodol eto yn 2016.
10. Cofier fod prif flaenoriaethau'r Cyngor (materion datblygol er mwyn gwneud gwahaniaeth) yn cael eu hariannu a'u comisiynu ar wahân i hyn, drwy'r Cynllun Strategol. Beth gyflwynir yma yw ymrwymïadau anorfod mae'r gwasanaethau'n wynebu rwan.
11. O fewn y gyllideb a gynigir, rhagwelir y byddwn yn cydymffurfio ag addewid cyllido Llywodraeth Cymru ar gyfer ysgolion, ond maent yn wynebu pwysau ar eu cyllidebau dirprwyedig oherwydd cynnydd yng nghyfraniadau yswiriant gwladol a phensiynau athrawon, ynghyd ag arbedion effeithlonrwydd cytunedig.
12. Bydd y grant y byddwn yn ei dderbyn oddi wrth Lywodraeth Cymru am 2016/17 yn lleihau 1.5% i £167m, sef gostyngiad sylweddol arall yn dilyn y lleihad 4% yn 2015/16 a'r lleihad 4.4% yn 2014/15.
13. Er mwyn cyfarch y bwlch ariannol y mae hyn yn ei greu yn 2016/17 bydd modd priodoli arbediad £2m o'r ysgolion, a galw ar £3m o arbedion effeithlonrwydd roedd eisoes ar y gweill, ynghyd â £2m o arbedion newydd sydd wedi'u cynllunio ar gyfer 2016/17.
14. Argymhellir y dylid cyfarch gweddill y bwlch drwy gyfuniad o gynyddu'r Dreth Cyngor a thoriadau gwasanaeth wedi'u blaenoriaethu yn dilyn yr ymgynghoriad cyhoeddus, "Her Gwynedd".
15. Bydd adroddiad dilynol o dan yr un eitem ar raglen y cyfarfod hwn yn trafod rhinweddau codi'r Dreth Cyngor fwy na 3.5% erbyn 2016/17, er mwyn osgoi gweithredu rhai toriadau.
16. O fewn y gyllideb a gynigir, un risg yw'r ffaith na fydd unrhyw gyllideb wrth gefn cyffredinol. Bydd rhaid disgyn yn ôl ar falansau'r Cyngor os ceir anghenion gwario annisgwyl.

17. Yn dilyn cyflawni adolygiad trylwyr o'r Cynllun Rheoli Asedau, rydym wedi addasu rhaglen gyfalaf 2016/17 a sefydlu rhaglen ar sail isafswm ar gyfer 2017/18, yn unol â'r hyn a nodir yn Atodiad 2, fydd yn golygu rhaglen o £22.14m yn 2016/17 a £12.29m yn 2017/18. Mae'r rhaglen yn parhau i fod yn gwario ar gynlluniau cyfalaf ar lefel uwch na'r adnodd yr ydym yn ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru i gefnogi ein rhaglen gyfalaf, ond ni ystyrir fod y lefel benthycyca perthnasol am or-ymestyn y Cyngor.

B) STRATEGAETH TYMOR CANOLIG

18. Adroddwyd yn Chwefror 2014 y gallasem fod yn wynebu bwlch ariannol o dros £50m dros y cyfnod 4 blynedd 2014/15 - 2017/18, a chynlluniwyd y strategaeth arbedion cyfredol.
19. Cyflwynwyd rhagolygon diwygiedig i gyfarfod 24 Tachwedd 2015 o'r Cabinet, gyda "senario ganolog" yn cynnwys cwtogiad mewn grant Llywodraeth o 2% erbyn 2016/17, roedd yn llawer llai pesimistaidd nac oedd yn gyffredin ar draws Gymru ar y pryd.
20. Casglwyd yn adroddiad Tachwedd "fod y tebygolrwydd o orfod gweithredu toriadau yn 2016/17 a 2017/18 **ddim** wedi newid yn sylweddol ers pryd cychwynwyd y strategaeth toriadau cyfredol." Cadarnhaf fod hynny yn parhau i fod yn wir.
21. Ymhellach i doriad grant o 1.5% yn 'setliad' 2016/17 (ar sail setliad drafft Llywodraeth Cymru cyhoeddwyd ar 9 Rhagfyr 2015), crynhoir y rhagolygon diwygiedig yn y tabl isod:

CYLLIDEB 2016/17 i 2019/20

	2016/17 £'000	2017/18 £'000	2018/19 £'000	2019/20 £'000
Ychwanegu 'nôl Defnydd Balansau	2,019			
Gofynion Gwario Ychwanegol	10,261	8,220	6,631	7,486
Gostyngiad Grant Cyffredinol	1,322	2,100	3,100	2,900
Codi'r Dreth Cyngor	- 2,141	- 2,220	- 2,302	- 2,387
Bwlch	11,461	8,100	7,429	7,999
Arbedion Cyfredol	- 3,090	- 3,947	- 130	-
Arbedion Ysgolion	- 2,095	- 990	- 263	
Arbedion Ychwanegol	- 1,240	- 2,692	- 1,009	- 2,315
Y balans o'r bwlch = Toriadau'r flwyddyn	5,036	471	6,027	5,684
Toriadau'r flwyddyn ganlynol	471		5,684	
Toriadau'r 2 flynedd (strategaeth 2 + 2)	5,507		11,711	

22. Yn ddelfrydol, byddai'r Cyngor awydd gweithredu strategaeth ariannol dros 4 blynedd. Yn anffodus, nid yw hynny'n ymarferol eleni, gan fod Llywodraeth Cymru yn bwriadu darparu setliad am un flwyddyn yn unig, heb unrhyw ffigyrau mynegol am flynyddoedd dilynol.
23. Felly, mae'n synhwyrol i gyflawni'r cynllun ymateb cyfredol am y ddwy flynedd nesaf, cyn adnabod y bwch pellach i'w ariannu erbyn 2018/19 a 2019/20. Erbyn hynny, gobeithir bydd llywodraeth ganolog yn ariannu rhan o'r pwysau ar wasanaethau awdurdodau lleol, megis yr isafswm cyflog byw. Hefyd, gall y cynlluniau ar gyfer diwygio llywodraeth leol fod yn fwy eglur a chodi cyfleon am arbedion cynnar cyn 2020. Bydd y gymuned llywodraeth leol, gan gynnwys y Pennaeth Cyllid fel Cadeirydd Cymdeithas Trysoryddion Cymru, yn ymgyrchu am setliadau pedair blynedd i'r dyfodol ar ôl etholiad Mai 2016.
24. Yn y cyfamser, argymhellir y dylid parhau i weithredu ar sail yr un amrediad o bosibiliadau a gytunwyd eisoes am 2016/17 – 2017/18, sef:

Polisi Treth Cyngor	Ystyried cynnydd yn y Dreth Cyngor o fewn amrediad 3.5% - 5%
Y Gyllideb Ysgolion	Parhau i weithredu'r targed £4.3m o'r gyllideb ysgolion
Arbedion Effeithlonrwydd	Uchafu'r arbedion effeithlonrwydd y gellir eu gwireddu
Toriadau	Gweithredu fel bydd angen er mwyn arbed y balans fydd ar ôl

25. Mae'r strategaeth i sicrhau mwy o arbedion effeithlonrwydd eisoes ar droed gyda £26m o gynlluniau wedi'u cymeradwyo, neu wedi'u gweithredu ers 2014/15, ac eraill gwerth £7m dan sylw pellach.
26. Mae'r strategaeth 'Her Gwynedd' i flaenoriaethu toriadau hefyd wedi symud ymlaen, gyda rhaglen gynhwysol yn sefydlu blaenoriaethau er mwyn ceisio sicrhau bydd y toriadau anochel yn adlewyrchu blaenoriaethau trigolion Gwynedd. Bydd hyn yn destun yr adroddiad dilynol ar raglen y cyfarfod yma.

Rhesymau dros argymhell y penderfyniad

27. Mae'r holl strategaeth yn ceisio gwarchod y gwasanaethau y mae'r Cyngor yn eu darparu i bobl Gwynedd a chadw'r cynnydd yn y Dreth Cyngor i'r lleiafswm fyddai'n gyson gyda'r amcan hwnnw.
28. Mae o hefyd yn ceisio sicrhau fod unrhyw arbedion y bydd yn rhaid i ni eu cyflawni yn cael eu gweithredu yn y lleoedd hynny fydd yn cael yr ardrawiad lleiaf ar ein pobl.

Ystyriaethau perthnasol

29. Fel y nodir uchod, mae modd codi llai neu fwy o Dreth Cyngor, fydd yn effeithio ar lefel y toriadau y bydd eu hangen dros y cyfnod.
30. Mater i'r Cyngor yw ystyried y gyllideb i'w osod yn 2016/17 ar sail y materion a nodir yn yr atodiad sydd ynghlwm, ac ystyried a ydynt yn dymuno newid unrhyw elfen.

31. Bu proses gynhwysol yn ymgynghori gyda'r cyhoedd a gyda thrwch aelodau'r Cyngor. Bydd yr adroddiad arall ar raglen y cyfarfod hwn yn nodi canlyniadau'r broses, er mwyn i'r Cabinet ystyried barn aelodau am yr opsiynau cyn gwneud argymhellion o ran y gyllideb i'r Cyngor. Mater i'r Cyngor fydd mabwysiadu'r gyllideb honno neu beidio.

Barn yr aelod lleol

Dim yn fater lleol

Barn y swyddogion statudol

Prif Weithredwr:

Yn amlwg, mae angen darllen yr adroddiad hwn gyda'r adroddiad ar wahân i'r cyfarfod hwn ar Her Gwynedd. Fodd bynnag, yr hyn a wna'r argymhellion yn yr adroddiad hwn yw gosod sylfaen gyllidol gadarn fel y gall y Cabinet ystyried y dewisiadau torri a threthi y mae am roi sylw iddynt cyn gwneud argymhelliad i'r Cyngor llawn. Fel y dywed yr adroddiad, mae'r cynllunio ariannol tymor hwy darbodus y mae'r Cyngor wedi ei wneud dros y blynyddoedd diwethaf yn gosod y Cyngor mewn lle da i wneud penderfyniadau gwybodus am y materion hyn.

Swyddog Monitro:

Mater i'r Cyngor yw penderfynu yn derfynol ar y gyllideb ond mae'n bwysig fod y Cabinet yn rhoi argymhelliad clir iddynt. Mae'r amserlen datgan setliad grant terfynol gan y Llywodraeth yn golygu fod haflaid y gyllideb yn seiliedig ar amcangyfrifon. Gellir defnyddio ffigyrau amcangyfrifol i osod y gyllideb ond mae gofyn fod yr elfen risg sydd yn ynghlwm a hyn ar cyfyngiadau o amgylch adolygu Treth y Cyngor yn cael eu hystyried a bod trefniadau ar gyfer cyfarch y risg mewn lle. Mae'r adroddiad yn cyfarch hyn yn yr argymhellion.

Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau

Adroddiad Cyllideb 2016/17 a Strategaeth Ariannol 2016/17 – 2019/20 i'r Cyngor llawn